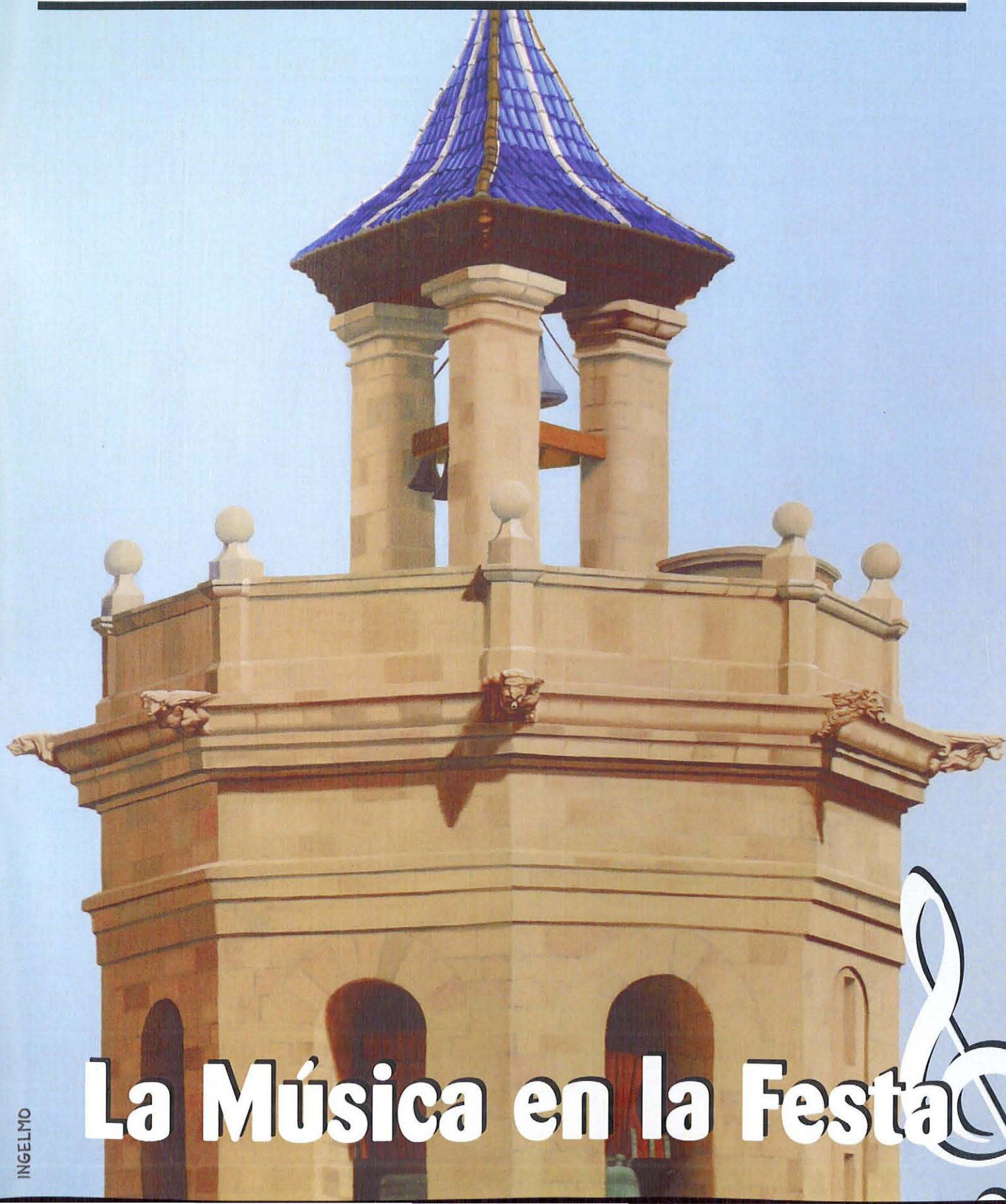

PLAÇA MAJOR

ANY XIV. Núm 39 revista de cultura i festa. federació colles de castelló. hivern 2009

La Música en la Festa

PLAÇA MAJOR

ANY XIV. Núm 39 revista de cultura i festa. federació colles de castelló. hivern 2009

Revista quadrimestral
Hivern 2009
Any XIV, número 39
Castelló de la Plana (Plana Alta)
Tiratge de 400 exemplars

President Joan Josep Trilles i Font

Director Albert Sánchez-Pantoja i Domínguez

Consell de redacció

Albert Sánchez-Pantoja	Manu Vives
Antoni Gascó Sidro	Pepe Albalat
Joanjo Trilles Font	Toni Àguila Fillol
José Luis Miguel Salla	Vicent Cornelles
Manuel Carceller Safont	

Assessor lingüístic Albert Sánchez-Pantoja

Fotos Enrique García, Wamba, arxiu Levante i arxiu de Joanjo Trilles

Dibuixos Belen Marmaneu

Portada Juan Diego Ingelmo Benavente

Idea de portada Xipell

Edita Federació Colles de Castelló

Imprimeix

Gràfiques Color Impres, S.L.U - Pol. Ind. Fadrell, Nau 75 - 12005 Castelló
Dip. Legal CS-80-96
ISSN 1695-5471

Presentació d'originals

Centre Municipal de Cultura
Carrer d'Antoni Maura, núm. 4 - 3r - 12001 Castelló
<http://www.fedecas@ono.com>

Nota "Plaça Major" no es fa responsable de l'opinió dels seus col·laboradors en els treballs publicats, ni s'hi identifica necessàriament.

SUMARI

2. La música en la festa. Albert Sánchez-Pantoja
3. Francisco Signes Castelló. Joanjo Trilles
6. Les tonades populars del Rotllo i Canya. Antoni Gascó
8. 25 anys del mestre Signes. Antoni Gascó
10. Museu etnològic. Manu Vives
12. Congrés Internacional de pic i pala/boli/escampilla
14. La Magdalena segons Josep Barberà Ceprià.
M. Carceller
16. Escut heràldic de Llundient. José Luis Miguel Salla
17. Benvinguda jubiliació. Pepe Albalat
18. Vocavulgarí Coller: lletres "G i H". Toni Àguila i Fillol
19. Informació Escola Municipal de Dolçaina i Tabal.
20. Actes Oficials Federació Colles de Castelló
Magdalena 2009
21. Xafardecolles.
22. Crònica del Novembre Templer. Vicent Cornelles
23. Ressor del Novembre Templer
24. Ressor Congrés Internacional
de pic i pala/boli/escampilla

LA MÚSICA EN LA FESTA

Una simple ullada al Sumari del present número de "Plaça Major" ens dirà que el protagonista d'aquesta edició és la música i vull aprofitar aquesta circumstància per a fer algunes consideracions sobre el paper de la música amb relació a la festa, i de manera especial, amb la nostra festa.

Cal dir primer que res que la música és un element consubstancial amb la festa, fins a l'extrem que és molt difícil d'imaginar algun tipus de festa sense cap classe de música.

De la mateixa forma que la festa adopta formes diferents segons la personalitat, i tradicions pròpies de cada poble, també la música ha d'estar en concordança, no solament amb el caràcter popular, sinó també amb el tipus d'activitat festera que hi acompanye. Determinats actes tradicionals demanen una certa música: una desfilada de Gaiates sense el "Rotllo i Canya" és inimaginable; una filada de moros no podria desfilar bé sense l'acompanyament d'una típica marxa mora amb molt de timbal; als bous, són els clàssics pasdobles taurins l'acompanyament adequat, etc.etc.

Aquests i altres actes tradicionals de les festes de la Magdalena han tingut, des de la renovació feta el 1945, una cobertura musical que es pot qualificar de raonable i correcta. En canvi la festa ha patit durant molts anys un notable dèficit musical pel que fa a celebracions populars de la resta de la setmana festera. Algú em voldrà recordar l'Hostal de la Llum o les sarsueles del Teatre Principal, però jo m'estic referint ací a la música al carrer i a nivell popular.

No és fins a finals dels anys 80, a conseqüència de la democratització dels ajuntaments i la substitució de la vetusta Junta Central per la nova Fundació Municipal de Festes, que la setmana magdalenera guanya contingut musical, alhora que s'escampa per la majoria de carrers i places de la ciutat. Les xarangues alegren els carrers amb cercaviles ben marxoses i les actuacions de conjunts de rock i de música jove a la plaça Major són també una bona aportació en aquest sentit. Cal no oblidar tampoc la proliferació i bon nivell assolit per les colles de dolçainers i tabaleters.

I ja als anys 90 arriba una de les més lúcides decisions que recordem d'una Junta de Festes: la contractació amb regularitat de diverses bandes de música de molt diferents països, que durant part de la setmana festera omplen els carrers amb les marxes i composicions de llurs repertoris i el colorit de les seues indumentàries i banderes. Cal recordar que va ser la colla "Moros d'Alqueria" la principal instigadora d'aquesta iniciativa.

La colla "Bacalao", la del "Rei Barbut" i moltes altres són ja punts de referència indiscutibles en les nits musicals organitzades durant la setmana de festes en molt diversos llocs de la ciutat.

Amb tot el que he exposat, resulta evident que aquell dèficit musical dels anys 50, 60 i 70 ha estat ja àmpliament resolt i que les festes de la Magdalena d'avui tenen un component musical ben digne i adequat, la qual cosa no vol dir que ja ens hem de sentir totalment satisfets. Ans al contrari, cal treballar per mantenir el bon nivell musical assolit per les nostres festes i, fins i tot, aspirar a millorar-ne la qualitat. Unes bones festes demanen bones músiques i fer això possible ha de ser preocupació prioritària de tots els elements implicats en l'estructura de la festa.

Albert Sánchez-Pantoja

Amb el suport de la

 GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ

ENTREVISTA

FRANCISCO SIGNES CASTELLÓ

25 ANYS AL FRONT DE LA BANDA MUNICIPAL DE CASTELLÓ

Per Joan Josep Trilles i Font

Paco Signes va nèixer fa 67 anys a la Safor, a Real de Gandia, un poble que el va veure créixer i on va rebre la seua afeció vers la música. Amb el seu bombardí, l'any 1960 vingué a la Plana, per fer gran la nostra música. L'any passat complí els seus 25 anys al front de la Banda Municipal. La redacció de Plaça Major ha volgut lliurar-li un sentit homenatge.

* * *

- **Qui és Paco Signes?**

- Un músic de Real de Gandia, de poc menys de 2000 habitants, a la comarca de la Safor, situat a tres quilometres de la capital de la comarca, de Gandia.

- **Com et ve açò de la música?**

- Doncs em ve de tradició familiar, mon pare Paco tocava el bombardí a la banda. Als vuit anys tocava el tambor a la *Banda de Tambores y Cornetas* del poble, vaig començar amb la percussió. Als nou anys vaig passar a tocar el bombardí amb el meu mestre, José Gea.. Després el mestre Miguel Lafuente en va ensenyar molt, tenia molta fe en mi. Per concloure la meua formació vaig anar al Conservatori de València on el professor d'harmonia José María Cervera m'ajudà molt.

- **Però, que naixíeu amb l' instrument sota el braç?**

- Home no, però era una bona distracció i sempre estàvem amb la banda, a més que a casa, la música estava ben viva, ma mare Rosario, la meua germana Rosario i jo mateix, gaudíem de la música amb mon pare.

- **Parles de joventut, al llibre de la Banda Municipal de Tònico Gascó ens fa un bon relat dels teus primers passos, però, recordes alguna anècdota d'infant?**

- Sí, i molt graciosa, va ser la meua primera processó, a Favara, a la Valldigna, jo tocava el tabal i em dormia, em caien les baquetes. Com que sempre estava amb la banda, fallava molt a l'escola, i recorde que el meu mestre em deia, "*Paquito, la Banda o l'estudi*". Vaig poder compartir música i institut. Ah, m'oblidava, als 17 anys, em van cridar per ser director a Requena, però els meus pares no em van deixar, era massa jove.

- **Aleshores, com amaneixes a Castelló?**

Doncs el meu mestre, Miguel Lafuente, em donava classes un dia a la setmana i era amic del director de la Banda de Castelló, Juan Garcés, aquest li demanà un bombardí i vaig pujar a Castelló a fer una prova en un concert.

- **Fa molt d'això?**

- Concretament des de l'any 1960, recorde que amb els

mestres Lafuente i Garcés estiguérem assajant al Casino Antic on tingué un pensament, que algun dia seria el director de la Banda Municipal. Més tard vaig finalitzar la carrera de Composició i Direcció i al setembre de 1983, quan Garcés marxà a València, vaig passar a ser Director Interí de la Banda, fent realitat el meu somni.

- **Hi ara t'has fet un castellanenc d'adopció?**

- Estic totalment arrelat a la Plana. A la Magdalena de 1960 vaig conèixer a la meu dona Isabel, al carrer de Rafalafena, amb qui, des de la nostra casa a l'avinguda de la Mar, he tingut quatre fills: María José, Anabel, Francisco Javier i Sílvia. A més a més tinc tres néts que són la meua perdició.

- **Algun fill és músic?**

- Sols el xic, Francisco Javier, no vol que li diguem Paco, és l'arxiver i pianista de la Banda.

ENTREVISTA

Banda Municipal 1994 Wamba

- Tornant per feina, quin panorama vas trobar a la Banda de Castelló?

- Molt dolent, aleshores assajàvem a la Ronda i volien carregar-se-la. Comencem la nostra peregrinació particular: Magatzem Municipal, *Perrera*, Teatre del Col·legi Menor i on estem avui, al Centre Municipal de Cultura. Sols tenia 15 músics i em digueren que no en contractare més, la banda del meu poble tenia més músics. Em vaig enfrontar als estaments municipals, recorde que l'estimat Paco Pascual em digué que era molt valent, jo li vaig contestar que era Director per mèrits propis.

- Foren anys fotuts?

- Doncs sí, però Elvira Gual no ho va aconseguir. Recorde que sent Alcalde Daniel Gozalbo i regina de les Festes de la Magdalena, Ana Alegre, hi hagué una vaga dels músics no fixes. Aleshores parlant amb Joaquín Azagra, aleshores Governador de Castelló, li vaig dir, "*Ximo, es volen carregar la Banda*", a partir d'aquest moment ens van deixar tranquils.

- Llavors com hem arribat a tenir aquesta magnífica Banda?

- Gràcies a l'Alcalde Gimeno i la fermesa de Mulet. La Banda ha anat a més, passant de ser fixes discontinus a fixes, del 75% al 100%. Ara assagem els matins, som treballadors a jornada completa amb contractes laborals fixos de plantilla de l'Ajuntament de Castelló. Ara tinc 51 músics, ha hagut un petit canvi, els números s'han invertit. La Banda Municipal de València té uns 80 músics Alacant uns 60 i jo aspire a tenir-ne 56.

- Has pensat en introduir la dolçaina a la Banda?

- Sempre que la peça ho ha requerit, sempre he comptat amb ella, tot i que encara no estava reglada, ara, que ja ho està, ho faré amb més professionalitat. Ara, això d'introduir-la oficialment a la Banda? Sempre dependrà del pressupost, tenint en compte altres aplicacions paral·leles, com compaginar docència en altres estaments municipals, com pot ser l'Escola de Dolçaina i Tabal.

- Així doncs, hi hagueren canvis?

- Em vaig proposar canviar el repertori, fer-lo més amè i variat. Incorporant peces modernes sense oblidar les clàssiques de tota la vida. A més a més vaig anar incorporant, quan calia, instruments molt arrelats a la nostra terra, com la dolçaina. Calia saber oferir sempre

ENTREVISTA

Concert Sant Cristòfol.

es més just, segons el lloc i la motivació, donar concerts simfònics i populars segons corresponia.

- Llavors s'han complit els objectius?

- Crec que sí, hem guanyat en qualitat, la Banda està millor que mai, i no cal dir res del repertori, doncs és l'adequat a l'ambient. Recorde quan era jove i tocava a l'Hostal a l'any 1961, amb el grup *Liders* amb Pepín Ribas i Manolo Montañés, formàvem un quartet music-vocal que en cada moment sabíem que tocar.

- Ara que parles dels *Liders*, crec que guanyàreu un premi?

- I fins i tot un spot publicitari d'una fàbrica de camises de Barcelona que s'anomenava *Líder*. Però sí, en un programa anomenat *En pos de la fama*, quedàrem guanyadors de les fases de Castelló i València, però a Madrid no guanyàrem, així i tot ens lliuraren la Medalla d'Or, era l'any 1963.

- Passem del passat al futur més imminent, què penses del Palau de la Festa?

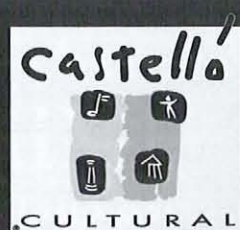
- Crec que serà la culminació dels objectius que arrelàrem des del local de la Ronda, on assajàvem en

condicions dolentes. Ara és proper tenir les condicions ideals per fer bé la nostra feina.

- Per acabar, com trobes la festa de Castelló?

- La festa és el complement del meu ofici, la Banda ha d'estar present en tots els esdeveniments festers, és una obligació. El meu ofici és una afecció i sempre he intenció gaudir al màxim. Cal dir que nosaltres sempre hem estat testimonis, hem estat els baròmetres de la festa, en el darrer "Rotllo i Canya", que es tocava en la Desfilada Final de Festes, segons com ens tractava la gent, és podia apreciar com havia treballat la Junta de Festes, o la Junta Central d'antuvi. Hui, crec que la festa a Castelló està ben consolidada i té bona salut.

Amb la Col·laboració de:

MÚSICA

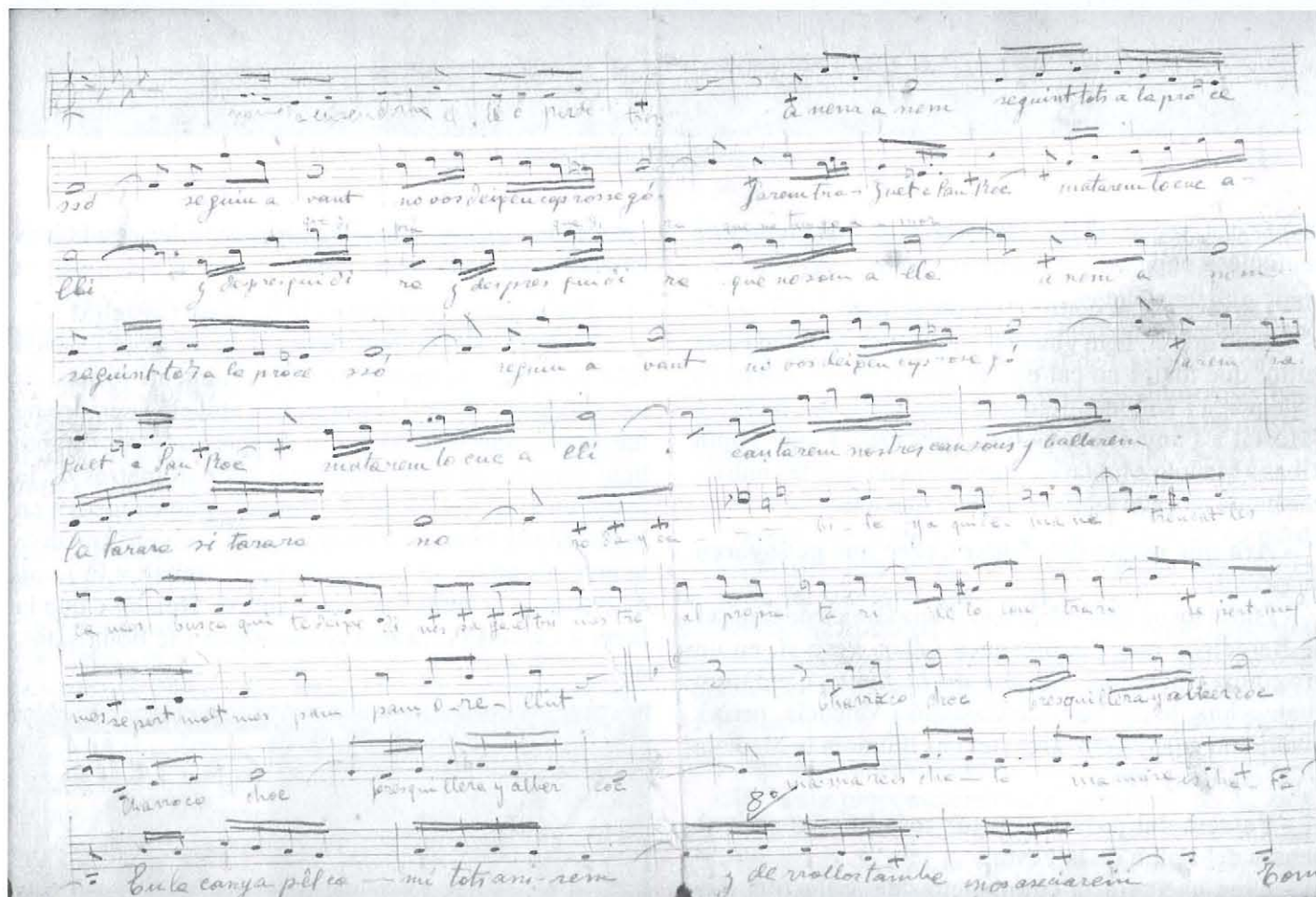
LES TONADES POPULARS DEL ROTLLO I CANYA

Per Antoni Gascó

El que amb justícia s'ha vingut a denominar pasdoble rei de les festes de la Magdalena, votat en el concurs convocat l'any 1945, va rebre el títol que les bases de la convocatòria disposaven per a la composició que resultara guanyadora: *Rotllo i canya*. Esta peça escrita per l'inoblidable i entranyable Pepe García, estava composta per una sèrie de temes populars, hàbilment enllaçats per altres motius musicals, als quals va posar lletra, amb indubtable gràcia, el doctor Àngel Sánchez Gozalbo, fins a l'extrem que és difícil apreciar que és el que prové de la genuïna inspiració de l'autor i que és el que s'extrau del patrimoni del poble. De la mateixa manera el paral·lelisme amb la música és absolut, atès que el mestre García va saber embastar les tonades folklòriques amb altres nascudes del seu sentiment, amb tanta gràcia, que formen un tot unitari, d'indiscutible personalitat, ple de fertilitat i algaravia.

Com veurem a continuació, molts dels temes populars han pogut identificar-se, altres semblen ser originals d'ambdós autors. Quasi amb tota seguretat pot argumentar-se que ho són els referents a la romeria com a acte fonamental i emblemàtic de les festes. En realitat el tema literari del pasdoble és una descripció d'esta caminada a la Magdalena, sobre el qual es van sobreposant les diverses intervencions dels motius folklòrics populars amb la seua lletra genuïna, que no es va alterar. Això pot explicar les aparents paradoxes de l'acumulació entusiasmada de cançons.

Com veurem a continuació, molts dels temes populars han pogut identificar-se, altres semblen ser originals d'ambdós autors. Quasi amb tota seguretat pot argumentar-se que ho són els referents a la romeria com a acte fonamental i emblemàtic de les festes. En realitat el tema literari del pasdoble és una descripció d'esta caminada a

Partitura Rotllo i canya

MÚSICA

Magdalena 2007

la Magdalena, sobre el qual es van sobreposant les diverses intervencions dels motius folklòrics populars amb la seua lletra genuïna, que no es va alterar. Això pot explicar les aparents paradoxes de l'acumulació entusiasmada de cançons.

En la partitura original per a veu del *Rotllo i canya* utilitzada per Antonio Gascó Calduch en l'estrena de la primera versió cantada (duta a terme en l'emissora EAJ 14 Ràdio Castelló amb l'autor al piano i el seu fill Alejandro a l'acordió) es veuen escrites amb lletra nerviosa en les quatre primeres frases, després de l'armadura en Fa menor, les paraules *No me l'encendràs el tio per detrás*, que procedeixen de la cançó popular que continua cantant al *tio tio tio*.

Comença el pasdoble amb l'emblemàtic *Anem anem* (lletra de Sánchez Gozalbo) i música original del mestre García, fins a arribar a una altra cançó popular en la frase i després qui dirà, sobre la qual apareix el contracant volat de *La carbonerita*, una peça tan popular en estes llars com en la resta de la península. El trio de *Les penes són* segueix a continuació d'una cita a la *Tarara* (una altra melodia no genuïna del folklore vernacle) amb el *roda i cavil·la*, rematat, abans d'una primera mutació de to a Fa Major amb el motiu central de l'himne del Club Esportiu Castelló, *Pam Pam orellut* sobre les notes Do, do, la, si, do, original

del trompetista Eduardo Bosch. Va ser José Sanmillán Arquimbau, el director de la Coral Polifònica d'Educació i Descans qui canviaria esta frase (que es veu evident en la partitura original de Pepe García) pel *Som de Castelló* com una declaració d'identitat pairal de les hosts canores amb motiu de les eixides a l'estranger (concretament en l'Europeade de 1956).

Després d'una segona modulació a Sib Major, s'enllaça amb la típica dansa *dels nanos* del corpus castellonenc *Xorrocoxoc, bresquillera i albercoc* a què segueix el segon vers de la tonada *Mon pare no té nas*, concretament el que cita *Ma mare és xata*. El primer apareixerà en un escapat contracant sobre la melodia de la dansa dels nanos.

Amb la canya pel camí tots anirem és una altra cèl·lula d'enllaç propi de José García i lletra de Sánchez Gozalbo, que es tanca amb una invocació a Tombatossals l'heroi mític de Pascual Tirado, partint la frase rematada amb *menjarem confits i durs tarrons i a l'ermita pujarem*.

Amb la Col·laboració de:

Bancaixa
Fundació Caixa Castelló

25 ANYS DEL MESTRE SIGNES

Per Antoni Gascó

Magdalena 2008

Es compleixen 25 anys de la presència del mestre Francisco Signes al front de la Banda Municipal de Castelló. Temps suficient per a valorar una activitat, i reconèixer la seua eficàcia i èxit, com així ha sigut. A Signes li deu la banda la seua solidificació com a entitat, la seua popularització (convertint-la en un referent entranyable de la cultura de Castelló) i al temps el manteniment d'un nivell artístic excepcional, que per a res desmereix de la seua històrica executòria. Bé al contrari. Amb Signes s'ha produït una renovació del repertori en totes les àrees de la música i una popularització, que ha estat capaç d'arribar a tots els àmbits de la societat.

Signes, que és un músic d'indubtable nivell, ha sigut afable i afectuós amb els músics i amb el públic i eixa cordialitat ha fet que s'haja convertit, des del seu lloc de mestre, en una efigie de la cultura local.

No obstant no han estat fàcils els moments per què va travessar la banda des del moment que es va fer càrrec de la mateixa. Malgrat el seu caràcter jovial i sociable, molt tempestuosos van ser els temps del seu començament al front de la Banda Municipal. Nombrosos contratemps vingueren a

complicar la seua activitat musical, els quals va haver de ventilar amb tenacitat, valor i sobretot amb no escasses dosis de paciència i afable cordialitat.

Bon coneixedor de la realitat interna de la Banda, el nou líder musical va presentar a l'Ajuntament en fer-se càrrec de la mateixa el 1983, un estudi segons el qual aquella podia funcionar correctament. En este estudi es parlava d'una plantilla d'elements fixos i d'un nombre d'educands avantatjats que, a poc a poc, anirien integrant-se. També es va veure clara la seua intenció de dignificar la figura de l'instrumentista, que estava prou malparada i, sobretot, la de crear una acadèmia d'estudiants, per a anar nodrint de saba nova la veterana institució.

Però malgrat la bona voluntat del director i dels músics els problemes de la Banda castellonenca van seguir fins a l'any 87, per falta de definició contractual dels seus membres. És més, al retorn de les vacances estivals de 1985, la plantilla assajava en un local del carrer Llucena, en la porta del qual hi havia un anunci de vacunació antiràbica de gossos i gats, junt amb un muntó d'andròmines amuntegades de qualsevol manera, en un ambient inaudit de deixadesa, en el què s'unien amb les caixes dels instruments, faristols, i cadires restes de la

OPINIÓ

Setmana Santa-05

bastimentada dels antics “gegants del Corpus”, fanals desusats, pals d’enllumenat, lampadaris d’església, urnes, branques, i pols, molt de pols, que reclamava una i mil graneres, per a deixar el lloc en condicions.

Malgrat eixe ambient, el mestre Signes va obrir l’arxiu, buscant les peces que en els temps de Felip s’interpretaven i que l’afició castellonenca feia anys que no sentia i també va iniciar un cicle d’actuacions amb solistes, en el què prengueren part molts dels propis músics de la banda per a, alhora que animar-los i donar-los responsabilitat, no gravar el pressupost.

La constant voluntat del mestre i l’abnegació dels seus músics, aconseguen el miracle que la banda pervisquera diàriament malgrat que van anar a la vaga al febrer de 1988, per la precarietat de la seua situació. La batuta volia mantindre el nivell artístic que havia rebut del seu antecessor, sense per això deixar d’abordar temes més atractius, per la seua sonoritat i el seu ritme, sobretot motius de música *swing* i temes de grans pel·lícules. El nombre d’estrenes creixia per dies. És més, cal enumerar la participació amb grups de folklore, per als que el mestre va arreglar algunes de les cançons populars de dansa com el *Bolero* o la *Jota de Castelló*.

Al juny de 1991, s’arriba a l’acord sobre la problemàtica que existia per les diferències entre músics contractats discontinus i fixos laborals, pas previ a la professionalització de l’agrupació musical el mes de juliol següent.

Era la consolidació absoluta i això va permetre un impuls d’una qualitat extraordinària. L’esquema de les audicions del

nou director s’havia convertit ja en referencial: estrenes molt freqüents amb motius jazzístics del repertori de les grans big band americanes, músiques de pel·lícules o comèdies musicals de Broadway, concerts simfònics amb la participació de solistes de gran renom, junt amb músics joves del terreny, i la col·laboració amb corals o grups folklòrics, en composicions del repertori simfònic, sarsueller o estrictament popular. A estes activitats es van unir les audicions extraordinàries en el nou Auditori i les populars en el temple, a més dels actes processionals i la resta d’intervencions municipals. I a tot això cal sumar els cursos de directors, la gravació de discs i les eixides a altres capitals i localitats a oferir concerts.

Signes ha aconseguit popularitzar la banda, sense que esta haja perdut eixe genuí so d’òrgan que sempre l’ha caracteritzat i que ha sigut una de les seues referències més significatives de qualitat.

Unes bodes d’argent amb tants referents positius, sens dubte, són per a festejar-les.

Amb la Col·laboració de:

FUNDACIÓ MUNICIPAL DE FESTES
JUNTA DE FESTES DE CASTELLÓ

MUSEU ETNOLÒGIC

*El Museu Etnològic Municipal,
situat en un palauet propietat de la Diputació, reobri les seues portes*

Per Manu Vives

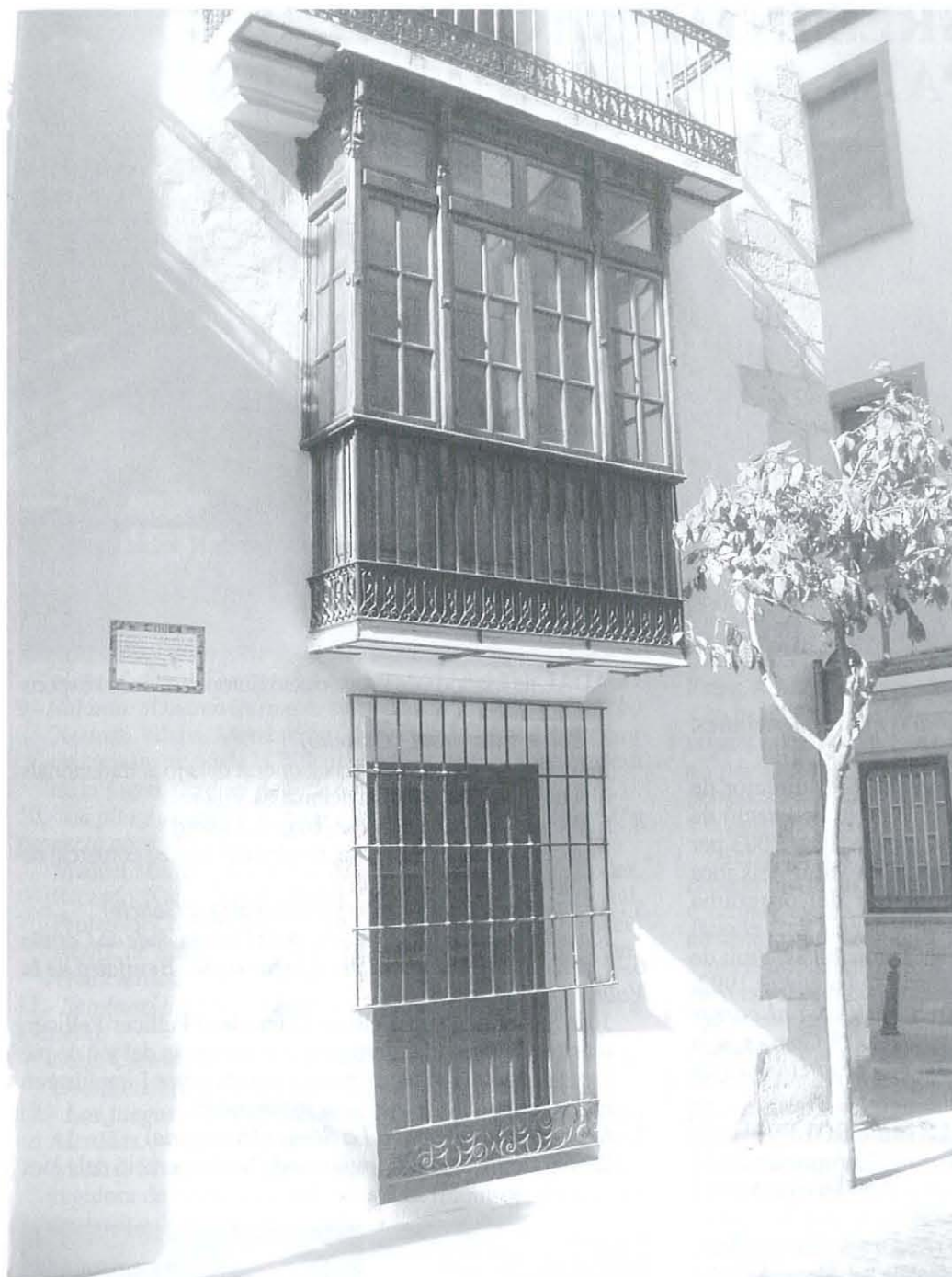
Travessar les portes del número 25 del carrer Cavallers, la Casa Matutano, suposa obrir una pàgina inesborrable de la història i tradicions de Castelló. I és que pocs recintes de la nostra província poden presumir d'albergar tanta història entre les seues parets com el Museu Etnològic Municipal de Castelló. El mateix on, en la seua primera planta, es firmaren *Les Normes de Castelló*, l'any 1932, o el que fóra seu durant anys de la col·lecció del Museu de Belles Arts.

Precisament, la història del Museu Etnològic Municipal i la Diputació va començar a forjar-se el 2002, quan la junta de govern local, sota l'alcaldia de José Luis Gimeno, va acordar sol·licitar a la institució provincial, propietària

de l'edifici del carrer Cavallers, la cessió d'aquest immoble. Vint anys abans, el 1982, el llavors alcalde Antonio Tirado va impulsar la restauració i rehabilitació del conjunt de Sant Jaume de Fadrell, sota la direcció arquitectònica de Francisco Segarra i la coordinació històrica de Rafael Ribes Pla. Pràcticament des de la seua obertura, el Museu de Fadrell es quedaria xicotet per a la vasta col·lecció municipal i es va començar a pensar en l'obertura d'un edifici en condicions que poguera acollir totes les peces

ETNOLOGIA

Casa Matutano

per a mostrar-les al públic interessat en el seu estudi i anàlisi. Un ambiciós projecte que hui és una realitat i que, de segur, es convertirà en el millor llegat per a les pròximes generacions.

Les Normes de Castelló

El 21 de desembre del 1932, atenent la invitació de la Societat Castellonenca de Cultura, mig centenar

d'intel·lectuals i lingüistes valencians es van reunir en la Casa Matutano per a fixar la normativa ortogràfica del valencià. Maximiano Alloza, Salvador Guinot, Josep Pascual Tirado, Joan Baptista Porcar, Lluís Revest, Àngel Sánchez Gozalbo i Enric Soler Godes, entre d'altres, van firmar un document que va rebre el nom de *Les Normes de Castelló* i la vigència de les quals encara perdura als nostres dies.

Una col·lecció singular

La col·lecció municipal compta amb més de 2.500 peces, entre les quals destaca una làpida funerària de l'època medieval, mentre que la resta d'objectes pertanyen a finals del segle XIX. En la primera planta, es troben tres sales dedicades al naixement urbà de la nostra província, amb activitats que van des de màquines per a moldre fins a vestits típics, tant de treball com de festa.

En la segona planta, dedicada a les nostres comarques i al cultiu, cal destacar, fonamentalment, apers de cultiu, encara que també podran observar-s'hi mobles antics d'alqueries i masies, gaiates individuals o roba. El visitant podrà trobar també peces singulars com a banderes de les guerres carlines, i els ornaments religiosos més antics de

Castelló. Un altre dels grans atractius n'és la magnífica col·lecció de joguets de principi del segle XX.

Amb la Col·laboració de: CAIXA RURAL CASTELLÓ

Fundación
San Isidro

TRADICIONS

CONGRÉS INTERNACIONAL DE PIC I PALA / BOLI / ESCAMPILLA

Per Àngel Gómez i Navarro

PONÈNCIES

• Els jocs tradicionals a les comarques valencianes. El bòlit

Àngel Gómez i Navarro. Actualment és el director de l'Escola Autònoma Jocs Tradicionals de la Federació de Jocs i Esports Tradicionals de la CV, creada l'any 2003 per treballar envers la recuperació i posada en valor dels jocs tradicionals, i des de 2005 coordinador del programa Recuperació Patrimoni Cultural Lúdic Valencià dins el qual es celebra l'Olimpíada escolar de Jocs Tradicionals. Fruit de les seues investigacions ha publicat: *Joc de les Birles* 1992, *Passejant per l'Albereda* 1996, *Com es jugava al carrer* 1999, *Juegos Tradicionales Valencianos* 2000, *Com es juga a...* 2005, *Auca de les Birles* 2006, *Juegos Tradicionales de Alclubas* 2007, *Jocs al Carrer* 2007.

• **JOCOS DE BASTONS amb PALS i amb BOLES al món**
Guy Jaouen. President de l'Associació Europea de Jocs i esports Tradicionals (AEJDT).

• **La recuperació del boli a Castelló.**
Joan Josep Trilles i Font, animador i director de Temps Lliure, membre de l'Escola de l'Esplai i president de la Federació Colles de Castelló.

COMUNICACIONS

1.- **Jocs i joguines a l'Antiga Hel·lena**
Verónica Marsá González, de la Universitat Jaume I de Castelló.

2.- **Documentación antigua del juego de la toña en textos franceses y españoles**
Ricardo Navacerrada Peñas i Juan Carlos Luis Pascual, professors d'Educació Física i membres de l'associació

ADAL de Madrid i de l'Associació Europea de Jocs i Esports Tradicionals.

3.- **El boli a Vila – real (Castelló)**

Fèlix Quirós Candau, és un enamorat dels jocs tradicionals i ha publicat "Els jocs tradicionals a Vila-real"

4.- **El joc del bòlit a Anglesola (Urgell. Lleida)**

Francesca Bardají Santiveri, tècnica del Museu comarcal de l'Urgell

5.- **As diferentes modalidades da billa galega (Galícia)**

Ricardo Pérez i Verdes Professor de la *Universidade da Coruña*

6.- **Fabricació del material per a jugar a pic. Benifairó de la Vall d'ignia (Valencia)**

José Salvador Pérez Pellicer i Herminio Pellicer Pellicer, mestres de Primària. Prengueren consciència del joc de pic i xulla que havien jugat quan eren més joves i impulsaren en las festes del poble la seua recuperació.

7.- **Recuperació del bòlit a La Sénia (Tarragona)**

Daniel Cervera Martí. Impulsor de la recuperació dels jocs

TRADICIONS

seues peculiaritats que el fan únic a eixa zona. Tal vegada per eixes peculiaritats, en ocasions tan particulars, en molts dels pobles estaven creguts que sols es jugava allí.

Pel que fa a la construcció dels elements de joc, cada zona sempre ha utilitzat la matèria prima natural que ha tingut a mà: taronger, morera, olivera. Actualment, en ocasions, ja es presenten fets amb fusta treballada de forma industrial.

Ha estat i és jugat per homes i per dones, la qual

cosa li confereix unes peculiaritats pròpies tan a nivell de joc com de vocabulari: senyal d'eixida (boli; boli-tali), de parada de joc (uela), de demanar distància (bastons, pales, peus, canyes), de direcció (en el sentit del boli).

El seu lloc de joc ha estat sempre el carrer, on les parets tancaven el recinte pels laterals i pel que fa a la distància no tenia límits. Actualment i per raons socials i d'ocupació de l'espai urbà, s'ha hagut de traslladar a altres indrets (camp de futbol, zones no urbanitzades) la qual cosa ha fet que baixi el nombre de practicants en passar a realitzar-se a llocs que no són pas natural de les persones. A Verona quan es realitza el festival Tocati, el joc torna a ocupar, per uns dies, els carrers i places de la població.

Pel que fa a la seua recuperació i posada en valor és de destacar el paper que grups de persones, ja siga a nivell particular o a nivell d'entitats, encara que siga en unes dates concretes, especialment en festes del poble, venen realitzant des de fa anys. Com també l'interès que últimament mostren centres d'ensenyament (col·legis, universitats) per portar a l'aula el joc i que, almenys, siga conegut i jugat encara que sols siga uns dies a l'any.

Però el que cal treballar per fer realitat la seua recuperació de manera natural és que el joc torne a ocupar els carrers i les places, encara que siga en llocs habilitats, però a ser possible en zones de pas, doncs, si no, falla la corretja de transmissió per a fer efectiva l'activitat. Cal que el joc, jugat als centres d'ensenyament, tinga la seua continuïtat a la societat civil, a les entitats lúdiques i esportives (clubs, entitats socials) i així intentar que el joc es torne a jugar de manera natural.

La construcció del parc municipal de jocs tradicionals "El Boli" a Castelló, amb les zones de joc fixes, servirà d'incentiu per a dinamitzar no sols el joc de bòlit, també altres jocs que en un passat no massa llunyà ocupaven les places i carrers del poble.

Castelló de la Plana, 1 de març de 2009

Amb la Col·laboració de:

tradicionals en la localitat de la Sénia (Montsià) a través del club de birles. Ha publicat el llibre "Jocs seniencs de sempre"

8.- El gioco della lippa. Verona. (Itàlia)

Giorgio Paolo Avigo. Membre fundador, junt a altres aficionats, de l'Associazione Giochi Antichi (AGA). El seua interès pels jocs tradicionals li ve per la seua gran passió pel joc de "s-cianco" del què sempre ha estat un actiu jugador.

9.- Billarda: el marco ibérico de competición y relación (Galícia)

Xermán Viluba. Membre de l'Associació O Varal. Impulsor de la recuperació de la Billarda i artífex de la posta en marxa de la Liga Nacional de Billarda a Galícia.

10.- La pita y su aplicación escolar en Educación Física. Un proyecto en varias fases.

Manuel Martínez Gámez, Carmina Colmenarejo Fernández, Ricardo Navacerrada Peñas, Juan Carlos Luis Pascual. Professors d'Educació Física i membres de l'associació ADAL de Madrid i de l'Associació Europea de Jocs i Esports Tradicionals.

11.- Seminari del joc i la llengua. Trobada de jocs populars a Castelló.

Mari Carmen Díaz Carsí. Mestre. Assessora de valencià. Coordinadora de la trobada de jocs populars de Castelló.

12.- Los juegos tradicionales. Un proyecto lúdico – turístico en Alcablas.

Manuel Civera Salvador i Maria Amparo Civera. Alcalde i regidora de l'ajuntament d'Alcablas. Impulsors de la zona recreativa de jocs tradicionals.

CONCLUSIONES

El joc de boli, també conegut, entre altres, com pic i pala, escampilla, estornija, tranco, uela, billa, billarda, pita, toña, bolillo, talaka, pinchapalo, és un joc molt antic, doncs es tenen referències de l'antic Egipte (2.500 A de C). Apareix detallat al llarg de la història dels pobles en baix relleus i pintures; i són molts els autors literaris que en fan referència a les seues obres, ja siga per presentar-lo com per utilitzar-lo en el seu argument narratiu.

Com hem vist, aquest joc de pal i bastó o pala, és conreat a tots els indrets del món amb objectius generals idèntics (allunyar el pal del lloc d'eixida) però cal remarcar que cada poble té les

LA MAGDALENA SEGONS JOSEP BARBERÀ CEPRIÀ

Per Manuel Carceller Safont

Apòstols dinant al Daríó

Quan s'acompleix el centenari del naixement de l'escriptor Josep Barberà Ceprià (Benicàssim, 11/3/1908- Castelló, 3/1/1977), conegut especialment pel seu teatre, volem comentar algunes idees sobre la seua visió de les festes magdaleneres. Ens basem en diverses proses escrites pel dramaturg Josep Barberà Ceprià per al programa *Gaiata*, dirigit per Francesc Vicent, *Quiquet de Castàlia*, així com per a la Trobada dels apòstols de la processó de penitents, celebrada en l'ermita de la Magdalena el segon diumenge de Quaresma. Els textos van ser publicats en el volum *Obra inèdita*, el 1984, edició promoguda per la Caixa Rural Provincial.

La festa major de Castelló és vista com una manifestació d'agermanament ciutadà, del que ara diríem «cohesió social». La canya esdevé un símbol de la nostra comunitat ciutadana. «Tots la portem en la mà, com a senyera, en esta lluita contra el que ens desunix», escriu Barberà el 1967, en la prosa titulada *Magdalena Vítol!*. Però les metàfores continuen, perquè les canyes són vistes com a «llances de germanor i de pau», mentre que la romeria és un «riu de canyes», «un riu dolç, suau, clar, al pas, que acaragola a tot un poble sencer en un abraç

de germans». La conclusió de l'escriptor és que «el nostre Castelló siga sempre un feix de canyes ben envencillat».

El cos i l'ànima de la festa

Però, com valora Barberà Ceprià l'evolució contemporània de la festa major de Castelló?. «Un cos sense ànima era la nostra festa pairal», escriu el 1959, en una prosa sobre el músic Josep Garcia i el pasdoble *Rotllo i Canya*. La seua visió té també el seu punt de crítica. Així, abans de la renovació de 1945, la Magdalena no fóra més que «estols de *xiquelos* destarifats», «un carnestoltes més en plena quaresma»...i «una fartà a l'any» dels regidors de l'Ajuntament.

Com es va reformar eixa situació? Josep Barberà n'aporta una explicació amb una metàfora molt materialista: «afegint caldo i tallades». Calia programar una setmana magdalenera plena d'actes per a tots els públics, per aconseguir –com diu Barberà– fer viure «el cos de la festa més vigorós i sa». Però, seguint amb les metàfores, el cos sempre té les hores comptades, «sols l'ànima no mai mor, ella viu eternament». El *Rotllo i Canya* és considerat pel nostre escriptor com l'ànima de les festes, perquè –de nou

TRADICIONS

les metàfores— està construït com una antologia de les nostres cançons populars valencianes: «és el baf misteriós d'un terme sencer».

Glossa sobre la gaiata

Josep Barberà Ceprià és l'únic autor castellanenc que ha escrit una autèntica glossa sobre la «clàssica» definició d'Antonio Pascual Felip per a la gaiata. Ens referim a «l'esclat de llum, sense foc ni fum». En una prosa datada el 5 de març de 1968, Barberà qualifica la frase de «meravellosa definició», però de seguida apareix la seua opinió de fonament. No creu que «diga tota la veritat», perquè no condensa tota l'essència del monument, i eixes paraules «més li fan un mal que un bé».

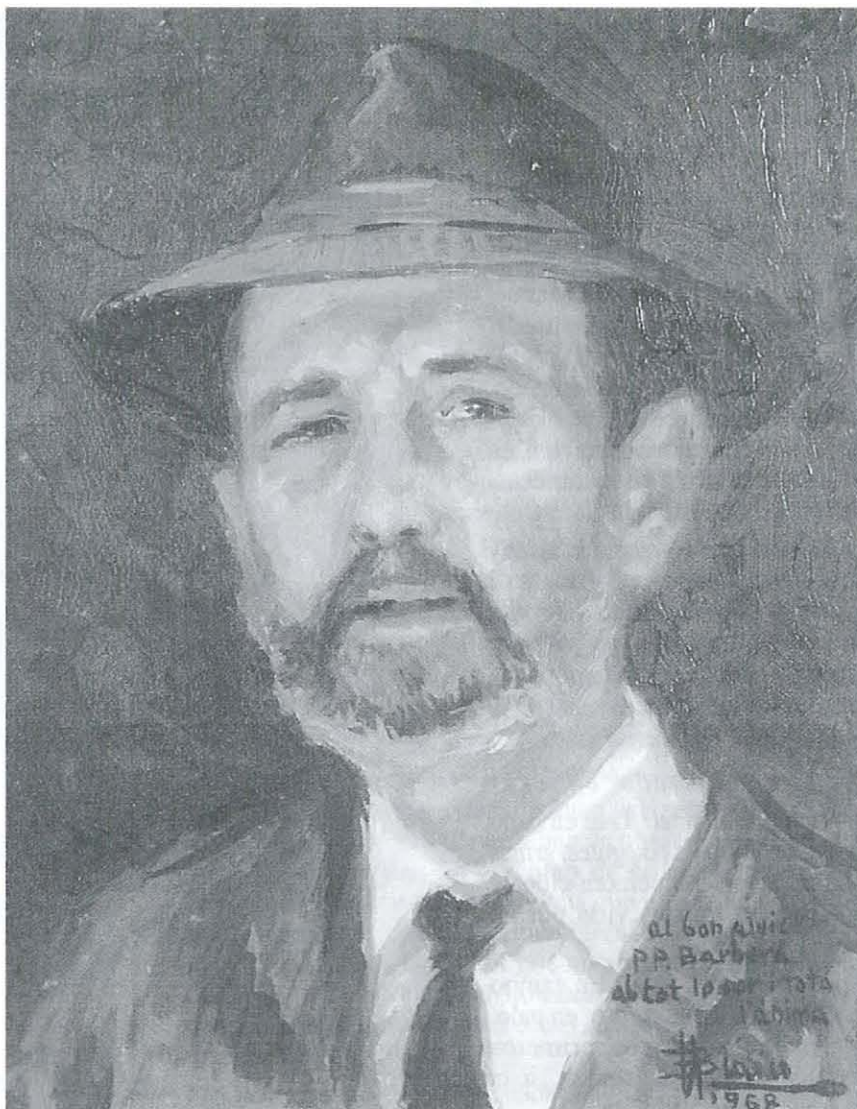
I llavors quina és la definició de la gaiata? Josep Barberà n'aporta una d'alternativa: «És —al meu senderi d'home sencer— tot el mateix, però al revés». És a dir, la gaiata fóra «un esclat de llum, amb foc i fum». De quin foc i de quin fum estem parlant?

D'entrada Barberà critica la insuficiència lumínica de les gaiates dels anys seixanta: «a les nostres gaiates el que els manca és llum. Quan les que passejàvem eren de minetes d'oli cru, de la nit feien dia», recollint la definició del XVIII del pare Vela. Els monuments d'aquell temps són considerats per Barberà com «uns cresols sense oli», i a més «no fan prou contrast». S'està lluny de ser «un esclat misteriós de llum».

Però, tornant a la renovada definició de Barberà, quin és el foc? «Està viu dins el cor de tots i cada u dels qui fem de les nostres festes un cremaller etern i permanent». És «el foc» com a metàfora de l'esperit de la celebració col·lectiva, perquè «dóna caliu de festa i d'amor tot l'any sencer i ens vincla com a germans».

Però Barberà va més enllà i considera el foc com a metàfora de la mateixa festa. Aprofita l'evocació de la reunió en la porta del Campanar, per al segon i «no oficial» *Magdalena Vítol!*, «per a bufar a tot pulmó les brases esmortides i semes de les festes, que s'arrematen suaus».

Però on està el fum? On hi ha foc, ha d'haver-hi fum. De la foguera de passions per la festa es produeix un fum simbòlic, «ver i suau, que s'envola dolçament al cel per dins del caragol el nostre campanar», per arribar als castellanencs que ja han desaparegut. El fum és com una metàfora de l'evocació de la tradició, construïda per la labor dels anteriors creadors de la festa.

En el fons, potser sense pensar-s'ho, Josep Barberà Ceprià no ens proposa una nova definició de la gaiata, sinó de les mateixes festes. De la seua glossa, es conclou que la Magdalena com a tal és ben bé «l'esclat de llum, amb foc i fum», l'esclat de la festa col·lectiva de la identitat valenciana del poble castellanenc. Eixa potser és una de les lliçons més originals de les proses de l'escriptor Josep Barberà Ceprià.

Amb la Col·laboració de:

ESCUT HERÀLDIC DE LA VILA DE LLUDIENT (Alt Millars)¹

José Luis Miguel Salla

L'any 1956, sent alcalde de Lluient En Manuel Sanz i per iniciativa del secretari de l'ajuntament En José Hernando, es va promoure la creació de l'Escut Heràldic Municipal, després d'un estudi que contenia els antecedents històrics d'aquesta vila.

La seua representació i disseny es va encomanar a l'il·lustre i prestigiós miniaturista castellanenc En Lluís Sales Boli, que es va basar en la proposta següent acordada pel ple de l'ajuntament:

Escudo cuarteado en cruz

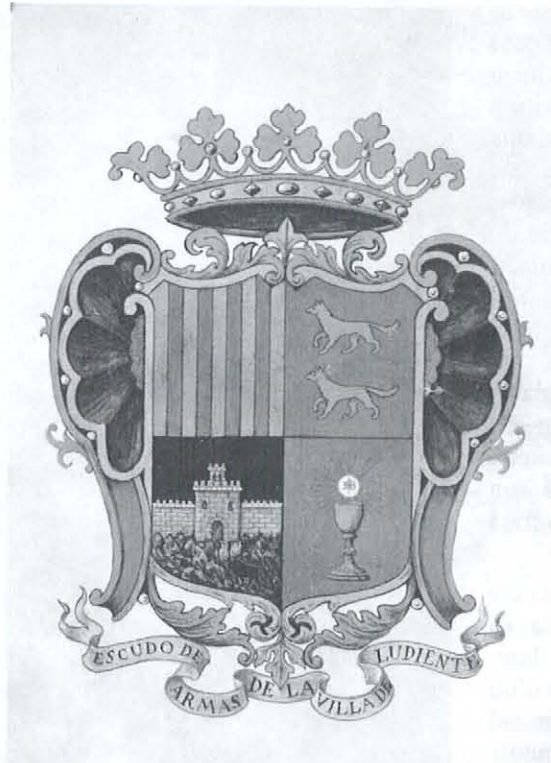
- *Primer cuartel:* Trae en capo en oro, cuatro palos de gules, armas de Aragón, en conmemoración de la conquista de esta villa por D. Jaime en 1238.

- *Segundo Cuartel:* En campo de gules, dos lobos de oro, en palo. Armas de los Gurreas, primeros Duques de Villahermosa, a cuyo Ducado perteneció esta Villa.

- *Tercer cuartel:* Trae en campo de sable castillo roquero, amurallado, en su color, hacia el que asciende una res brava con sendas antorchas en las astas, en recuerdo de las historias del castillo del Boy Negro. (Este antecedente, tan valioso y a la vez curioso, se debe al trabajo de D. Andrés Monzó Nogués, distinguido publicista y historiador. Sacerdote que fue de esta Parroquia, publicado en "Valencia Atracción", año 1949, mes de febrero).

- *Cuarto cuartel:* Traen campo de azur la Sagrada Eucaristía y Cáliz de Oro, como testimonio perenne del traslado del Santísimo Sacramento, de la vieja a la nueva Iglesia Parroquial, construida en el año 1796.

Timbrado de corona de ocho florones, visibles tres y dos mitades, de los antiguos reinos de Aragón, como incorporación

de este Municipio, a partir de la conquista por D. Jaime I de Aragón.

L'escut seria aprovat per Decret del Ministerio de la Gobernación de 12 d'abril de 1957, després del preceptiu dictamen que va emetre la Real Academia de la Historia, que va significar canvis importants en la seua concepció i que diu: "que produce ciertas dudas la representación del Santísimo Sacramento con la Hostia consagrada y Cáliz de Oro en campo azur que compone el cuarto cuartel. Es de admirar el deseo del Ayuntamiento de Ludiente de recordar la bendición y translación del Santísimo Sacramento a su Artística Iglesia Parroquial pero, a su juicio de la Real Academia se ha excedido en la medida de la representación y desmerecido en el lugar que le corresponde. Algunos blasones han existido y, entre ellos, el de la Iglesia Catedral de Lugo, en que aparece esta Santa

representación, pero parece que la Consagración de una Iglesia no es motivo bastante para tan alta representación, pues ni siquiera la Santa Sede lo usa. No s propio ni discreto, ni respetuoso pretender vulgarizar dogmas sagrados, y así podría establecerse como primer cuartel, Cruz procesional en campo azur (pues la posee la Parroquia); 2º, Aragón; 3º, Gurrea; y 4º, El Castillo del Boy Negro. En tal forma -estima la Academia- que procede su aprobación".

La proposta original de l'escut, doncs, seria rectificada, tenint en compte el dictamen de la Real Academia de la Historia, canviant l'ordre dels quaters i substituint la "Sagrada Eucaristia" per la Creu Professional gòtica, que actualment està restaurada i es conserva al museu parroquial.

Aquesta és la petita història del naixement de l'escut actual de la vila de Lluient i el record i homenatge que els lludientins volem retre a En Lluís Sales Boli, en ser partícip principal d'uns dels nostres símbols d'identitat.

1. La ressenya està tret del programa de les festes patronals de 1957, que en honor de la "Santísima Virgen del Pilar y el Santísimo Sacramento" va organitzar l'ajuntament de Lluient, del dia 11 al 14 d'octubre.

BENVINGUDA JUBILACIÓ

Per Pepe Albalat

Quan queden molts anys per a poder jubilar-se tots pensem el mateix: "Està tan lluny" i en eixe moment un es jubilaria de seguida.

Quan ja només falta un any, un mar de dubtes vénen al cap i es comença a pensar seriosament en la jubilació.

Està el qui calcula la quantitat d'euros que perd si es jubila i els guanys que li entren si prolonga la data de jubilació.

Un altre exemple és el del qui pensa que és imprescindible en el seu treball i se n'anirà tot al trast si ell no està.

Hi ha persones que entren en depressió a l'hora de jubilar-se perquè es consideren ja uns vells.

Altres, pensen que ja no són útils a la societat, que són un destorb i no els pots traure d'eixe estat.

Els qui estan al voltant o conviuen amb qui serà nou jubilat li animen dient-li que sempre estarà de viatge perquè temps li sobra. El neo-jubilat contesta que l'any té 365 dies i un viatge tot el més pot ser de quinze dies.

Cada persona que va a jubilar-se és un exemple i segons les circumstàncies que l'afecten prendrà la jubilació d'una manera o d'una altra.

Des d'esta la meua opinió vull animar als qui estan a les portes de la jubilació o estan acabats de jubilar que de cap de les maneres caiguen en depressió. Han de pensar que la jubilació és un canvi en la seua vida i s'ha d'acceptar tal com és. S'han complert amb els anys corresponents i s'ha aportat el que cal perquè la societat segueisca avant gràcies a l'esforç del nostre treball.

Allunyar del pensament que som imprescindibles en el nostre treball. Hem complert i donem el testimoni a gent jove perquè seguisquen. Algun coneixement nostre o algun consell hauran assimilat. Vull aconsellar, encara que parega dur, que per a evitar l'enyorança al nostre acabat de deixar lloc de treball no hem de visitar els antics companys ni el lloc de treball. Una raó és perquè no ens podran atendre com volgueren; una altra perquè poden pensar que vas perquè no pots passar sense estar allí... Al final u és criticat i no s'ha d'arribar a eixe extrem. El millor és no anar a res. D'eixa forma serà la deixada vida laboral com un somni que hi ha passat ràpid i hem d'afrontar una nova vida, la qual hem de disfrutar.

Per als neo-jubilats que pensen que no són útils perquè els han jubilat els aconselle que ho tiren del pensament. La persona, tinga l'edat que tinga, sempre serà útil i necessària. No s'ha d'entrar en eixos pensaments perquè ho passaran

Pepe Albalat

malament i generalment entraran en depressió i llavors sí que serà una càrrega per als que conviuen amb ell o ella.

Generalment este tipus de jubilats són els que s'assenten al sofà i el seu món és la seua casa. No s'ha de caure en eixe error. Cal tindre molta activitat i això del sofà deixar-ho per a la vesprada-nit per a descansar de les activitats realitzades durant tot el dia.

S'ha de programar una sèrie d'activitats i tindre la força de voluntat de realitzar-les.

Complir amb objectius que s'havien proposat quan un treballava. Sempre déiem: "Quan em jubile faré açò o allò altre". En esta nova etapa hi ha temps

per a realitzar allò que ens plantejàvem.

Una nova vida que podem disfrutar dels néts i nétes, passar estones amb ells. Però també s'han de posar unes regles i no ser la casa dels iaïos un parvulari on no es puga tindre la llibertat de realitzar altres activitats que no siguen de cuidar néts. Es comprén que el matrimoni treballa i entre el col·legi i la casa dels iaïos es pot dir que no veuen els fills en tot el dia. Açò haurien de pensar-ho i deixar de banda l'egoisme que sense voler s'ha apoderat d'ells i respectar la tranquil·litat de la nova etapa dels iaïos.

Quan veig una persona jubilada pense en tota la seua passada vida laboral, en el seu treball realitzat i en tot el que han aportat i aporten a la societat.

Per un canal de televisió vaig veure una entrevista a una persona de 65 anys que no pensava en la jubilació, a més deia que "jubilació" no ho veia com "goig". Este cas l'enquadre en l'exemple de pèrdues o guanys. Des d'ací puc dir que sí que és goig, primer perquè hem arribat a l'edat de jubilació i segon perquè hem complert amb la nostra vida laboral.

Torne a animar als acabats de jubilar i als qui estan en portes que esta nova etapa els dignifica. A més són respectats per tots.

Alegra't d'estar jubilat i viu amb activitat...tens temps.

Amb la Col·laboració de:

VOCABULARI COLLER

Per Toni Àguila i Fillol

G

• **Gaiata.** 1.-*De sector.* Cadafal construït bàsicament amb estructura de fusta i ferro amb bombetes que s'encenen i s'apaguen, coronat per un gaiato. La gaiata, encara no sabem perquè la munten sobre rodes (per això no creix). 2.-*Individual.* Al ser la vertadera gaiata, s'ha perdut la tradició de construir-les i per això tampoc no hi ha concurs. 3.-*Comissió de.....* Algú es vol apuntar? si no tens diners per a la indumentària i per a les vint invitacions obligatòries pots demanar un crèdit al banc.

• **Gonorrear.** Malaltia consistent a xuclar de bades en el cau per collons.

• **Gorra.** Peça d'indumentària castellanera, generalment invisible, que porten a grapats aquells que visiten als amics/gues que són collers o colleres.

• **Gràcia.** De res !

• **Granera.** Artefacte de tortura que pul·lula pels caus i que es caracteritza per tindre la mateixa polaritat que les persones.

• **Gos verd.** Persona, si així se li pot anomenar, que quan arriben les festes de la Magdalena fuig de Castelló.

H

• **Home.** Gènere humà masculí, i que es classifica en quatre tipus: homes, homenets, cagamandurries i pedres de metxero.

• **Homenatge.** Acte hipòcrita perquè sí. Els assistents esperen al final per a posar a parir l'homenatjat. (es busca persona o entitat per a ser homenatjat les pròximes festes).

Nota de la redacció:
 Aquesta redacció no es fa responsable del contingut d'aquest vocabulari, tot i això anima a tothom que el trobe a les seues mans que sàpiga entendre amb bon humor el sentit i l'aportació que pretén fer. Així mateix, qui puga aportar més definicions que ens les facen arribar per correu al carrer Antoni Maura, 4-3r 12001 Castelló, fent referència a la Revista "Plaça Major" o per correu electrònic a fedecas@ono.com. Ara, seguim endavant, amb les lletres "G" i "H" amb text de Toni Àguila idibuix de Belen Marmaneu.

INFORMACIÓ DOLÇAINA I TABAL

INFORMACIÓ ESCOLA MUNICIPAL DOLÇAINA I TABAL DE CASTELÓ

XI TROBADA VEÏNAL DE DOLÇAINA I TABAL
11é Concurs juvenil per intèrprets novells
"Ciutat de Castelló"

El passat, diumenge 25 de gener a la plaça del Botànic Calduch va tindre lloc la XI Trobada Veïnal de Dolçaina i Tabal, 11é Concurs juvenil per intèrprets novells.

Aquesta iniciativa surt des de l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal en un intent d'animar els més joves de les nostres escoles a pujar a l'entaulat i, també per apropar la dolçaina i el tabal a tots els sectors festers de la nostra ciutat, en aquesta edició ha estat la Gaiata, 1 "Brançal de la Ciutat" qui ens ha acollit.

També tinguérem una mostra de luthiers, on tots els dolçainers gaudiren de les darreres novetats.

Tots els concursants interpretaren una peça obligatòria, "Passacarrer de dia de festes" i aquests foren els guanyadors:

• **Mario Foyes Jiménez** a la dolçaina i **David Carretero Vilarroig** al tabal. Com a peça lliure ens han interpretat **Beuna de Xavier Richard**.

Mentre es reunia el jurat, un grup d'alumnes i ex-alumnes de l'Escola Municipal de dolçaina i tabal, Adrià, Alberto, Ivan, Carles i Xavi, ens delectaren amb unes peces dignes de ser emmarcades.

Tot seguit passàrem a celebrar la TROBADA VEÏNAL DE DOLÇAINA I TABAL, i aquestes foren les agrupacions participants:

- Grup de dolçaina i tabal "Xarançaina" ens interpretaren la seua peça **Creu daurada** de **Francisco Valor i Llorens**.

- Grup de dolçaina i tabal "Castàlia" que interpretaren **Beuna de Xavier Richard**.

- Colla de dolçainers i tabaletes "Xaloc" ens van interpretar la peça **Un moro més**.

- **Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló** ens delectaren amb la peça **Gener**.

- **Escola de dolçaina i tabal de la gaiata 15 "Sequiol"** que ens interpretaren **Danza de Justas**.

- **Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló** el grup d'alumnes de Superior ens delectaren amb **La Mumerota José Rafael Pascual Vilaplana**.

- **Colla de dolçainers i tabaletes de Castelló** ens ho feren amb el pasdoble **Pepita Greus** de **Pascual Pérez**.

Patricia Amat Diago, María Iturralde Cubertorer, Borja Gil Carceller i Andrés Bort Bort representants festers de la Gaiata 1 "Brançal de la ciutat" lliuraren els premis i els records a tots els participants al concurs. També les agrupacions de dolçaina i tabal rebren un detall de la Gaiata.

A l'acte estava present **Juanjo Trilles**, president de la **Federació de Colles de Castelló** i els regidors **Marisa Ribés, Ximo Torres, Josep Lluís Grau i Enric Nomdedéu**.

Per acabar pujaren tots -més d'un centenar de dolçainers i tabaletes- a l'entaulat per oferir junts unes excel·lents peces.

Tot seguit la Gaiata oferí un magnífic **porrat popular** conclouent així l'encontre.

Amb la Col·laboració de:

ACTES OFICIALS FEDERACIÓ COLLES DE CASTELLÓ FESTES DE LA MAGDALENA 2009

• **Divendres 13 de març**, a partir de les 22:00h **MUNTATGE DE CADAFALS** als carrers Sant Roc i Sanahuja.

• **Dissabte 14 de març**, participació de les nostres colles i l'Escola de Dolçaina i Tabal de Castelló al **PREGÓ**.

• **Diumenge 15 de març**, farem junts **LA ROMERIA DE LES CANYES** i **LA TORNÀ**.

• **Diumenge 15 de març (nit)**, tots a animar a la **Desfilada de Gaiates** als Cadafals.

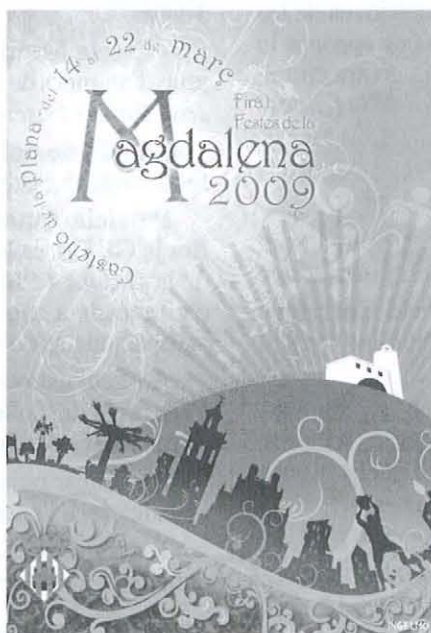
• **Dilluns 16 de març**, els nostres **carros engalanats** desfilaran pels carrers de Castelló i l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal obrirà el **PREGÓ INFANTIL**.

• **Dilluns 16 de març**, a partir de les 16:00h **PUJADA AL FADRÍ**, organitzà la Colla "Pixaví".

• **Dilluns 16 de març**, a les 21:00h en la Pèrgola **SOPAR DE COLLES**. Lliurament dels trofeus del Tennis Taula i del Futbol Sala.

• **Dimarts 17 de març**, la Colla del Rei Barbut organitza al Ribalta el **CONCURS DE PAELLES INTER-COLLES**.

• **Dimecres 18 de març**, a les 11:15h a la plaça de les Aules, organitzat per la Colla Dolçainers i Tabaleters de Castelló, I

CONCURS D'ALL-I-OLI "CIUTAT DE CASTELLÓ".

• **Dimecres 18 de març**, a les 20:00h a la plaça Major, primer –a partir de les 19:00 h- cercavila des de Maria Agustina, **IX HOMENATGE DE LA DOLÇAINA I EL TABAL A CASTELLÓ**, enguany rebrà l'homenatge Ximo Albiol.

• **Dijous 19 de març**, al cau de la Colla, al carrer Sagrada Família, 13. Final del **II CAMPIONAT DE FUTBOLIN "COLLA BOQUERÓN"**.

• **Dijous 19 de març**, a la plaça Major a les 23:00h, **VII MOSTRA DE MÚSICA TRADICIONAL**, concert a càrrec del grup **APA, una nova mirada a la tradició**.

• **Dissabte 21 de març**, a partir de les 16:00h des de la plaça Major, **OFRENA A LA MARE DE DÉU DEL LLEDÓ**.

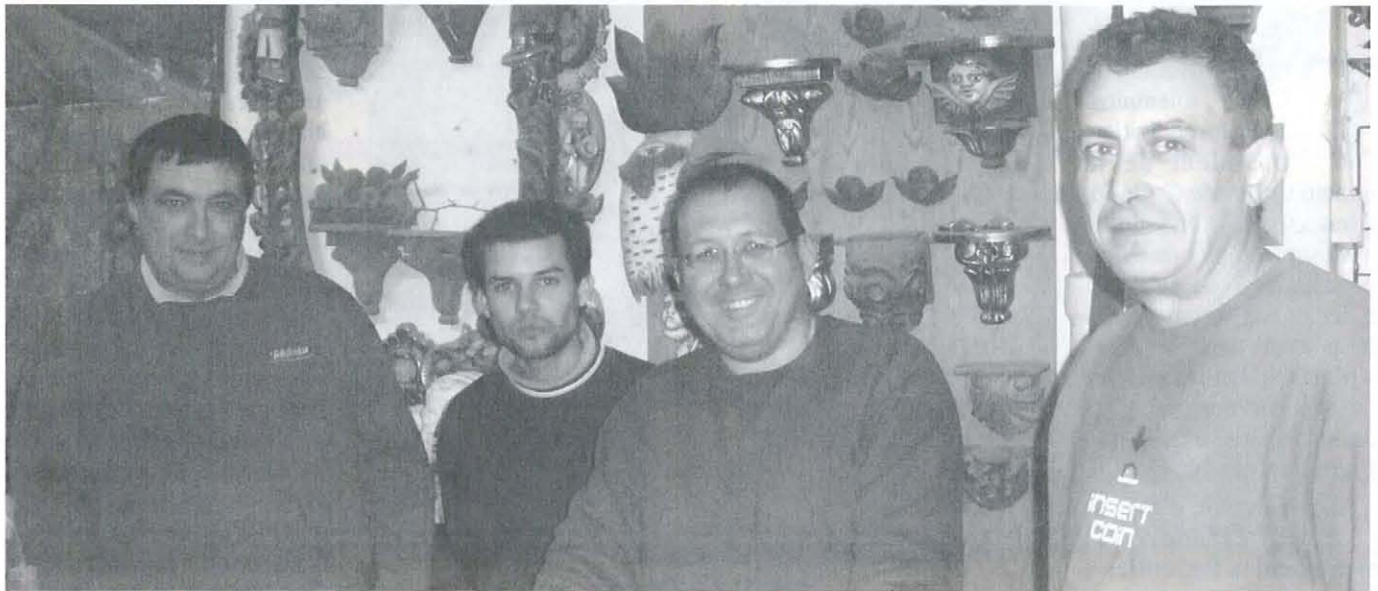
• **Diumenge 22 de març**, a partir de les 10:00h al Parc Poliesportiu Municipal de Jocs Tradicionals "El boli", junt al Segon Molí, final del **XX CAMPIONAT MUNDIAL DE BOLI**, organitzat per la **Conlloga Matapoll**.

• **Diumenge 22 de març**, participació al **MAGDALENA VÍTOL**.

• **II Visita del vehicles engalanats de la Federació Colles de Castelló als Sectors Gaiaters** (per concretar).

XAFARDECOLLES

XAFARDECOLLES.
Notícies íntimes del món de les Colles

• El passat mes de gener, gràcies a la Junta de Festes -complint així un dels objectius de la darrera reelecció de Jesús López, començà el Curs d'Arts Decoratives del Món de la Festa. Un grup de 16 alumnes, sota la magistral direcció d'Adrià han començat a esbrinar moltes tècniques que en un futur pròxim podran ficar en marxa als seus col·lectius. Hi ha llista d'espera i ens tocarà ficar-nos les piles pel proper any.

• Una representació dels Templers de Castelló, amb el Mestre Templar 2009, "Ramon de Canet", Joanjo Trilles, viatjaren fins a la veïna ciutat de Terol el divendres 13 de febrer, per a participar al costat de la Encomienda Templaria y Hospitalaria d'aquesta bella localitat aragonesa, en les Noces d'Isabel Segura, sens dubte les millors festes medievals de la nostra península. Tota la vila es transforma en la ciutat medieval del segle XIII que fou, tots els carrers i places s'adornaren per a l'esdeveniment: jaimes, fogueres, fira medieval ... La matinada del divendres al dissabte es celebrà l'acte d'Iniciació dels Novicis Templers en el què participà la representació de Castelló.

LORENZO RAMÍREZ

a Porcar. Tenda d'art, al carrer Asarau, 26.

• L'amic Lorenzo Ramírez, presentà, una vegada més, una excel·lent col·lecció de dibuixos Magdalena 2009. Podeu gaudir-la

• La cerimònia del passat 21 de febrer, de proclamació de la dama dels Cavallers, Na Violant d'Hongria, Samantha Bru Verchili, contà amb un mantenidor d'excepció, l'amic, sacerdot i historiador Josep Miquel Francès què glossà i honorà la figura de l'esposa de Jaume I el Conqueridor i connecta amb les arrels blaieres de Samantha.

• Pepe Rovira Nive, Gaiater de l'Any 2009. Pepe va rebre, en l'Homenatge a les Comissions de Sector, el passat dissabte 28 de febrer, la distinció de Gaiater de l'Any de mans del President de la Gestora de Gaiates, Andrés Bort. Un encert, enhorabona.

• El passat divendres 27 de febrer, l'Institut Municipal d'Etnologia i Cultura Popular finalitzà i redactà el document definitiu sobre l'ús de la pirotècnia a fi d'eleva-ho a la institució pertinent i que, d'aquesta manera, es permeta que la transposició de la directiva europea sobre pirotècnia arplegue la singularitat de Castelló en l'ús de la pirotècnia.

Amb la Col·laboració de:

CRÒNICA DEL NOVEMBRE TEMPLER

Per Vicent Cornelles
Viceretraix Cavallers Templers de Castelló

Tots som Ramon de Canet", solemnitza Joan Josep Trilles, president de la Federació Colles de Castelló, en el transcurs de la investidura com Mestre Templar de l'Any a l'organització que agrupa a totes les colles festeres de la ciutat per part dels Cavallers Templaris a l'hora de fer extensiu el nomenament als homes i dones que formen part d'aquests col·lectius festers.

Trilles va voler, d'aquesta forma, estendre el nomenament a les colles i agrair un títol que suposa un reconeixement a la labor que realitza la Federació en l'àmbit de la setmana gran magdalenera. "Una distinció per a tots els quals formem part de les colles?, va concretar Trilles".

Fou en el sopar de gala que els Templaris van celebrar per a clausurar el Novembre Templar, un cicle ja clàssic d'activitats culturals i festives en les quals es confirmen els valors simbòlics de la Sobirana Orde del Temple de Castelló, i que forma part ja del calendari anual d'actes culturals en la ciutat de Castelló. Un Novembre Templar d'història, literatura, llegendes, sopar medieval i exaltació dels ideals que abrigallen als Templaris castellanencs.

Però, comencem pel principi. El primer dissabte del passat novembre l'escriptor i especialista en temes templers Josep Guijarro, en la seva segona visita a Castelló, va oferir una interessantíssima conferència sobre l'Arca de l'Aliança, en l'*Ambito Cultural d'El Corte Inglés*. Prèviament es va fer la presentació als mitjans de comunicació del Templari de l'Any, la Federació de Colles, en la persona del seu president, Joan Josep Trilles, i el comiat, millor dit un afectuós fins ara, al que va ocupar el càrrec en l'any 2008, el pintor Lorenzo Ramírez, qui va mostrar la seva gratitud més sincera i va relatar les seves vivències durant tot l'any dintre d'una associació amb personalitat pròpia i diferenciada en l'univers de la setmana gran magdalenera.

El Novembre Templar va prosseguir el dissabte següent amb la Nit Templària, que arribava a la seva tercera edició. Amb un pregoner de luxe, el televisiu Julio Tormo, director del programa Cor de Festa de canal 9-RTVV, qui va saber

Templars a Poblet 2008

donar a la celebració el caràcter de solemnitat i historicisme amb un discurs que va recórrer la vida de Jaume I i la seva influència en la ciutat de Castelló. Després, el sopar medieval, amb participació de col·lectius templaris de la província i de la Comunitat Valenciana, que va traslladar la plaça Major a l'esplendor de l'Edat Mitjana. El sopar va estar precedit pel ritu d'iniciació i jura d'un nou templari que, en aquesta ocasió, fou l'escriptor Josep Guijarro qui va segellar una

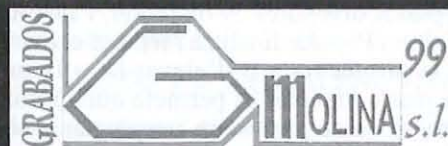
excel·lent relació fraternal amb els Templaris de Castelló.

Els actes van continuar amb la ja clàssica jornada de reflexió en l'ermita de Sant Roc de Canet en la qual durant unes hores els membres del col·lectiu van gaudir de la germanor i la camaraderia acompanyats de bons vins i millors viandes.

No podem deixar de citar la conferència que va impartir el periodista Ximo Górriz sobre la relació del Rei Jaume I amb Castelló als salons de l'*Ambito Cultural d'El Corte Inglés*, en una dissertació que ens va acostar a la figura del rei conquistador i el seu decisiu paper per a fundar la ciutat fa més de 750 anys.

Així mateix, la Banda Municipal de Castelló va dedicar un dels seus concerts que, tradicionalment celebra en el Auditori, als Templaris en un matí en el qual, de nou, el segell del Temple va deixar la seva empremta en la ciutat. Un any més, el Novembre Templar va ser compromís de cultura, tradició i història.

Amb la Col·laboració de:

RESSÓ NOVEMBRE TEMPLER

Ressó Congrés Internacional de PICIPALA / BOLI / ESCAMPILLA

Col·labora

AJUNTAMENT
Cultura

**Passió x
CASTELLÓ**

